

ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБРАЗОВАНИЕТО В ПЕДАГОГИЧЕСКОТО ТВОРЧЕСТВО НА ПРОФ. Д. КАЦАРОВ

Венка Кутева

Една от основните идеи в педагогическото наследство на проф. Кацаров е, че за да може да се прояви напълно като инструмент за самосъхранение и развитие на обществото, образованието трябва да задоволява всички негови образователни нужди, а не само училищните, разбираани в техния традиционен смисъл. Основната мисъл, която пронизва обществените страни и форми на образованието е, че то трябва да бъде всеобхватно и непрекъснато.

Проф. Кацаров е категоричен, че проблемът за образованието на децата е "обществен проблем – всичко и всички трябва да бъдат включени в него. Всички трябва да вземат участие в неговото разрешаване и да създадат атмосфера, която не само да разширява, но и да улеснява неговата работа, като я прави жизнено по-ползотворна. Образованието се явява една задружна дейност на всички".

Във връзка с това пред образованието се поставят за разрешаване редица проблеми, които в своята съвкупност образуват общест-

вените страни на образованието в прекия смисъл на този израз. Проф. Кацаров формулира някои от тях:

– по-широко и съзнателно използване на образованието за нуждите и развитието на обществения живот;

– образователно организиране на цялостната среда, превръщането ѝ в едно широко жизнено училище;

– организиране и използване на различните обществени форми и институции като образователни агенти;

– определяне специфичната роля на всеки един от тези обществени обекти на образованието и свързването им в единство чрез една образователна идея;

– възвръщане на образователното влияние на такива обществени форми и институти, като семейството, църквата, занаятите и др., които в миналото се явяват мощни образователни фактори;

– обогатяване и разнообразяване все повече на образователните форми за по-пълното задово-

ляване образователните потребности на живота;

– организиране и широко използване на професионалните форми на образованието;

– непрекъснатост на образованието през целия живот;

– влияние на образованието върху всички от всички възрасти и социални категории, както и върху всички категории деца;

– надзор над социално занемарените деца, децата с психични отклонения и тези с асоциално поведение;

– образователни грижи за болните, умствено изоставащите, емоционално-неустойчивите и надарените деца;

– образование на родителите;

– разширяване на образователния контрол върху самия живот – върху всички негови прояви;

– контрол над образователното влияние на спонтанните обществени образувания, които действат чрез личния контакт между индивидите, като: тълпата, събранието, комитети, управителното тяло и др.

– наблюдение и контрол над обществените форми и отношения, които не са свързани с личен контакт между индивидите: модата, нравите, общественото мнение, обществените условности (1, с. 90). Съвкупността от изброените про-

блеми, според проф. Кацаров, образува обществената страна на образованието в прекия смисъл на този израз.

Анализирайки тенденциите за всеобхватност на образованието, проф. Кацаров изтъква, че тя се изразява преди всичко в усилията за образователно организиране на средата, за да се използват нейните образователни сили и възможности, да се привличат и приобщават всички към образованието, като всички обществени форми, съдържание, прояви и институции се проникват от образователната идея.

Образованието, според проф. Кацаров, става обществен въпрос. Той приема тезата, че само образователно организираният живот, в който всички функции са проява на общност между членовете му, представлява действително едно истинско общество.

Един “педагогизъм” характеризира все повече всички прояви на обществения живот и организация и неговият смисъл е: духовните сили на обществото да бъдат насочени към все по-пълно и правилно осигуряване функциите на образованието като обществена сила. Цялостният живот трябва да бъде ориентиран **образователно**, т. е. с оглед на образователните въздействия, които всякаква проява упра-

жнява върху формирането на всички (1, с. 92).

Един от основните фактори на образованието според проф. Кацаро е **семейството**. Той го определя като малка обществена група, наричана още първична социална група, с огромно значение за образованието. На неговата структура и организация трябва да се посвети особено внимание, както и за проучване на влиянието и значението му за образованието.

Откъде получаваме представите за любов, свобода, добро и зло, които са в основата на всяка обществена институция? Естествено, не от абстрактната философия, а от действителния живот в тези първични общественни групи, една от които е семейството. В отношенията, преобладаващи в тях, човек осъществява себе си, задоволява първите си и основни потребности и от придобивания по този път опит създава своите норми за това, което може да го очаква при по-сложните обществени организации.

Проф. Кацаров, подчертава, че идеалът, формиран в семейната среда съставлява, така да се каже, част от самата човешка природа. В неговата най-добра форма той е моралът на цялото, групата, общността, в която индивидуалните способности на отделните членове намират пълния си и най-ярък

израз. Семейството е открай време прототип на морално единство и източник на любов и себеотдаване. Членовете му се потапят в цялото и всеки според пола, възрастта и силите си участва в него по свои пътища (1, с. 93).

Проф. Кацаров изтъква, че нормалното "Аз" се моделира в първичните групи като едно обществено "Аз", чиито амбиции се стимулират чрез общата мисъл на групата. Според него, човекът може да бъде виждан и разбираан в истинската му същност, само чрез връзките му с другите.

Семейството е първата социална група на детето, в която то придобива и "организира своя обществен опит". Следователно то е най-основната и най-важната група, "което дава окраска и насока на личността и нейното обществено нагаждане" (1, с. 94).

Промените, настъпили през последното столетие, засягат дълбоко семейството като обществен институт, а също и връзките и отношенията му с училището като институт, тясно свързан със семейството по отношение възпитанието на децата.

Проф. Кацаров счита, че с настъпилите промени семейството изгубва своята възпитателна сила, както като трудова възпитателна среда, така и като среда за духовно общуване между родители и деца.

Илюзия е да се мисли, че тази образователна функция на семейството би могла напълно да се възстанови, каквато е била в миналото. Редом с това е нужно да се потърсят и организират възможностите за поемане на тази функция на семейството освен от училището и от други органи като: детски и младежки домове, лични трудови проекти (1, с. 95).

Проф. Кацаров смята, че прехвърлянето на трудовото, практическото обучение от семейството върху училището и други органи е в своя процес. Но какъвто и напредък да се осъществи в това отношение в училището и другаде, той не може да замени никога изгубеното в семейството, където необходимостта от трудовата дейност е напълно закономерна за детето и интересите му към нея са съвсем естествени и непосредствени. Той отбелязва факта, че като духовна среда за общуване между родители и деца семейството дава още по-малко на децата.

В миналото, при постоянното и жизнено осмислено сътрудничество между деца и родители, мъдростта на последните, техният поглед и отношение към живота, както и техните идеали са приемани несъзнателно от децата.

Семейството действа и чрез традициите, които съхранява в себе си: отношението между роди-

телите, властта на бащата, подчинението или равноправието между членовете на семейството, свободата, с която се ползват децата, изпълнението на религиозните обреди и на различните народни празници и обичаи. Всички тези особености, които характеризират семейството като битова среда, изпъкват много по-ясно в селското семейство. В това отношение в миналото то представлява много поздрава възпитателна и образователна среда (2, с. 74).

Културните особености на семейството влияят не по-малко от неговите материални особености. Трябва да се отбележи, че върху децата влияят не само постоянните духовни особености на семейството, но и временните, преходните негови състояния.

Проф. Кацаров подчертава, че семейството влияе повече със своите отрицателни прояви, отколкото с положителните. Културното ниво на семейството влияе за развитието и формирането не само на интелектуалния кръгозор на детето, но и на неговата емоционална и волева природа (2, с. 75).

Като културна среда, семейството влияе и с всички ония особености, които произтичат от отношенията му към различните съдържания на културата. Преди всичко със своите религиозни особености. В тази насока семей-

ството не само предопределя развитието на религиозното чувство у детето, но и налага на неговото съзнание едно определено религиозно съдържание (2, с. 76).

Проф. Казаров анализира особено задълбочено влиянието на семейството с неговите нравствени особености. Изтъква, че нравствените постъпки на родителите служат за пример на детето. Влиянието на семейството чрез неговите нравствени особености се изразява още и в отношенията на родителите към децата. Колкото връзката между родители и деца е по-тясна, толкова взаимното доверие, откровеността, искреността между тях ще бъдат по-големи и толкова по-благоприятни биха били условията за нравственото влияние на възрастните върху детето.

Проф. Кацаров поставя въпроса за участието на родителите в живота на децата. Колкото родителите участват по-активно в живота на децата си, толкова тяхното влияние ще бъде по-силно. В противен случай детето ще се развива под влияние на условия, намиращи се извън семейството (2, с. 76).

Днешните родители почти не виждат децата си и обратно. Трудно е да се оцени обществената и образователната стойност на времето, прекарано от децата в семейния кръг на интимно общуване и

радост. Семейството, според проф. Кацаров, губи все повече своята образователна сила. Обществото трябва да търси нова организация на семейството, за да възстанови неговата възпитателна мощ. Семейството трябва да бъде спасено за децата, защото нищо не може да го замести напълно.

Един от важните елементи на образователната цел, на който обръща внимание проф. Кацаров, е приспособяването на индивида към тези най-важни от всички неговите обществени функции: способността му да поддържа семейните отношения в един достъпен дом (1, с. 96).

Засилване значението на семейното възпитание, подготовката на родителите за него, необходимостта от образователна организация на дома са една от важните страни и задачи на образованието.

Училището не трябва да забравя, че започва работа с децата, когато те вече са придобили под влиянието на семейството, много обществени нрави, у тях са формирани определени привички, знания, отношения, които в известна степен определят бъдещото им развитие (1, с. 96).

Разбира се, училището ще продължава да играе съществена роля в тази насока, пряко чрез възпитанието на младите към семейните

им задължения и изучаване на децата, така и чрез възпитанието на родителите.

Без ясен поглед и познания на този фон от влияния, създаден в семейството, образованието не би могло да приспособи училищната дейност към детето, не би могло да изиграе значителната си роля в по-нататъшното развитие на личността и може да претърпи неуспех, ако не вземе предвид предучилищните опити на детето.

Нещо повече, допълва проф. Кацаров, влиянието на семейството продължава и след като училището стане важен фактор в образованието на детето. Ако не познава и не оценява правилно тези паралелни влияния, за учителя ще бъде трудно, а и невъзможно, да влияе върху него за развитието на неговия характер и личност.

Оттук проф. Кацаров формулира твърде важния проблем за педагогиката, а именно: за отношението между семейството и училището, семейството и обществото, за да могат техните влияния да си съдействуват и допълват, а не да си противодействат. Колкото повече се интересува семейството от живота на детето в училището и съзнателно участва в него за обогатяването и подобряването му, смята проф. Кацаров, толкова неговите собствени влияния ще се използват по-резултатно. От друга

страна, колкото повече училището се интересува от живота на детето в семейството, от условията, при които то се развива, толкова по-ефикасни са неговите собствени усилия.

По отношение на тази връзка между училище и семейство, много учители трябва да се освободят от предразсъдъка, че училището има за задача само да обучава, а възпитанието е изключително задача на семейството. Процесът на формирането на детската личност е единен и неделим и всяко въздействие, от каквото и да е естество, несъмнено влияе върху всички страни на психофизиологичната природа на детето. Ние не можем за обучаваме, без да възпитаваме същевременно и не можем да възпитаваме, без да развиваме всички необходими затова интелектуални предпоставки (2, с. 77). Следователно и училището, и семейството трябва да съгласуват своите усилия и действия за постигане на целта и задачите на образованието.

Проф. Кацаров е убеден, че изучаването на семейството в тези отношения трябва да бъде всеотстранно – биологично, психологическо, историческо, социално, образователно, правно-гражданско, проблемно (1, с. 96).

След семейството, с най-силно влияние за формирането на детето

се явяват, според проф. Кацаров, **детските групи** – “спонтанни или преднамерени”.

Няма друг тип социални групи така силни като тях по влиянието си за развитието на лидерството, груповата подчиненост, за стимулиране на положителните или отрицателните прояви на поведение и за социалното приспособяване на детската личност към обществения живот (1, с. 96).

Проф. Казаров формулира най-съществените типове групи, които се изграждат върху: стремеж към групиране – детето не може да живее самотно, желанието за симпатия, стремеж да се хареса на другите и да получи тяхното одобрение, стремеж към общи действия за постигане на общите цели. Всички тези тенденции се развиват предимно през периода на пубертета и затова влиянието на детската група върху детето, както и нейното значение са най-силни именно през тази възраст (2, с. 80).

Образователното влияние и значението на детските групи е различно в различните възрасти поради разликите в структурата: мотивите за образование на детските групи, тяхната организация, цел, отношението между членовете и трайността им са различни в различните възрасти.

Влиянието на детската група според проф. Кацаров се изразява

главно в подчинението на личните желания и действия на детето на тези на групата. Той подчертава голямото влияние на детската група пред това на родители, учители и пр. (2, с. 80).

Групата, от своя страна, се намира под влиянието на нейния лидер (водач). Затова от огромно значение е училището да се интересува от детските групи, да следи за тяхното развитие и доколкото е възможно да регулира дискретно последното, главно чрез влиянието върху лидера. Фактически обаче детските групи остават според проф. Кацаров извън обсега на влияние на училището и тяхното влияние протича независимо от това на училището и семейството (2, с. 84). Правилната организация и използването на тези групи като образователни фактори е твърде важна обществена страна на образованието.

Първият контакт на детето с обществото извън семейството се осъществява чрез игровата дейност. Играта според него упражнява най-голямо социализиращо влияние през детството. Чрез нея то усеща силата на общественото мнение и достига постепенно до схващането за един обществен ред.

Детската група упражнява мощно влияние върху развитието на детето. То е особено силно според

проф. Кацаров, когато влиянието на семейството е недостатъчно и слабо и през периода на половото съзряване.

По тези причини проф. Кацаров формулира като задача и пред педагогиката да анализира особеностите на детската група чрез различните възрастови групи, като посочи пътищата за използването и ръководството им.

Друг важен извънучилищен фактор с голямо образователно значение, според проф. Кацаров, е **общината**.

Средата на общината, в която детето попада през един от най-податливите на промени периоди – детството, си остава една от най-важните обществени среди след семейството и другарската група – по значимост на своята образователна роля.

Проф. Кацаров отбелязва, че съвременната община, поради засилващата се тенденция към урбанизирането ѝ, постепенно губи своя тип общинен живот. Нещо повече, нейното мощно образователно влияние се изплъзва все повече от обществения контрол (1, с. 99).

Проф. Кацаров формулира две основни задачи пред общината, свързани с нейната образователна роля: първо, да се превърне в среда на здрави влияния и второ, да създава все повече институции с обществен характер – читалища,

библиотеки, клубове и др., проникнати от образователната идея (1, с. 99).

Едно от най-добрите разрешения на проблема, Кацаров вижда в превръщането на училището в център на обществения живот. Някои от нещата, които са претърпели най-голяма промяна в процеса на развитието на обществото, са именно взаимоотношенията в общината, отбелязва проф. Кацаров.

Общината от миналото столетие, в която съседите се познават лично, в която взаимопомощта е развита значително и в която централен фактор е местната близост, не съществува вече. В тази връзка проф. Кацаров поставя пред училището редица нови задачи, най-съществената от които е изясняване, уточняване, организиране и използване на връзката му с другите фактори на образование в общината (1, с. 100).

Според него **Църквата** се явява следващият фактор с мощно образователно въздействие и влияние. Тя е носителка на религиозния опит и живот на обществото. Проф. Кацаров смята, че правилно разбрана религията е особена обществена дейност, тъй като основната идея за синовността ни към Бога, върху която тя се изгражда, включва в себе си идеала за братството между хората. Поради това,

че нейна основна идея е служенето на другите, жертвуването за тях, тя се явява положителна сила, действаща в обществения живот за издигане на индивида и обществото към по-високи идеали и по-съвършен живот (1, с. 100).

Това налага на църквата такава обществена и образователна организация и програма, при които тя да се развива така, че да действа образователно, формиращо в посока на посочените идеали.

Проф. Кацаров посочва обаче, че това не означава тя да открива свои училища или да се меси в дейността на други институции, които преследват аналогични образователни задачи. Намесата на църквата в организирането на народното образование не е необходима и следователно църквата според него не бива да съперничи на държавата в тази област.

За нея има открити много самостоятелни пътища на контакти с личния и обществения живот, които не са обект на внимание на никого. Потребностите на отделната личност са многостранни и много от тях остават незадоволени. Към задоволяването на тези потребности трябва да бъдат насочени усилията на църквата (1, с. 101).

Проф. Кацаров отбелязва, че формирането на религиозно-духовна култура е специфична задача на църквата. Според него тя се

състои в осъзнаването от всички на важността и необходимостта от духовни и нравствени критерии за стойността на всички прояви в живота и устремяване към духовното и нравственото благо.

Той обаче смята, че църквата не е на висота относно разрешаването на всички тези задачи, които се поставят пред нея като обществен орган на образованието в неговия широк смисъл. При това, отбелязва той, тя е твърде слабо подготвена за правилното разрешаване на тези задачи поради неосведоменост в съвременните образователни изисквания. Още поизостанала е църквата в познаването на обществения живот, неговите потребности и развитие.

Но главно и преди всичко според проф. Кацаров, тя трябва да промени своя собствен живот, така че той да служи като неотразим пример за подражание относно идеалите за братство и саможертва, на които тя самата служи (1, с. 102).

Друг фактор, който проф. Кацаров анализира всестранно е **държавата**. Тя е заинтересована от подготовката на младите към една дейна и полезна гражданственост, която включва не само запознаването с гражданските задължения, но и развитието на всички морални сили у индивида. Най-общо казано, държавата е заин-

тересована от възможно най-пълното и правилно социализиране на индивида. Тъй като държавата трябва да осигури развитието и напредъка на обществото и неговите членове, то тя трябва да бъде проникната от образователната идея, както в своята негативна, така и в своята позитивна дейност (1, с. 103).

Негативната ѝ функция, формулирана от проф. Кацаров, включва ограничаване на антиобществените прояви като пречка за прогреса. Чрез своята образователна функция държавата ще трябва да се бори със себичността на човешката природа. Ето защо всички нейни органи, натоварени с тази задача – законодателство, полиция, съдилища, наказателни и изправителни институции, според него трябва да се ръководят не от идеята за наказание, а от тази за образованието (формиране, превъзпитание, възстановяване).

Чрез положителната си функция държавата търси преди всичко да осигури условия, които позволяват пълни и еднакви възможности на всеки индивид да упражни своите сили в границите на общото благо.

Съществено за образованието е да насочва правилно отношенията между индивид и държава, а път за осигуряване на това е развитието на интелигентността, общественото съзнание и поведение на всички, защото само чрез тях индивидите се издигат до

правилното разбиране за своето участие в дейностите, чрез които се осигурява общото благо. Когато държавата не прави необходимото, за да осигури развитието на всички индивиди, в която и да е от тези насоки, нейните основи могат да бъдат разклатени защото егоистичното безразличие и ниското нравствено равнище на нейните граждани е нейният най-страшен враг (1, с. 104).

Освен посочените дотук постоянни и трайни обществени формации, проф. Кацаров анализира и някои неформални носители на образователната функция, които представят още обществени страни на образованието и заслужават да бъдат отбелязани накратко, понеже техните образователни влияния, макар и непродължителни, са често пъти не по-малко мощни и решаващи за нравственото формиране на индивида от описаните по-горе.

Такива са временните и преходните обществени образования, които действуват чрез личния контакт между индивидите, като: тълпата, масовото събрание, представителното и управително тяло, комитетът и др.

Във връзка с тяхното образователно значение проф. Кацаров ги разглежда от две страни: какво е влиянието, което те упражняват върху формирането на индивидите и каква трябва да бъде подготов-

ката на децата, за да могат спокойно да посрещнат влиянието на тези обществени образowania.

На първо място проф. Кацаров разглежда **тълпата**. Тя представлява временна формация, в която участващите са свързани моментно от една идея, настроение, желание, подбуда, но най-често от едно общо чувство (1, с. 105). Той я определя още като случайно и инцидентно групиране на индивида, което се създава при специални обществени обстоятелства – внезапни случки, моментни настроения, подстрекателства.

Проф. Кацаров прави много точен и задълбочен анализ на тълпата като социално явление. Той изтъква, че психиката на участващите в нея се променя от индивидуална и колективна, т. е. тяхното самочувствие, мислене, действие, са различни от тези, които ги характеризират като отделни индивиди. Като най-общ белег на психиката на тълпата, той посочва лесната податливост на внушение (1, с. 106). Като положителни тенденции на този социален феномен проф. Кацаров посочва факта, че тя стимулира появата на неподозирани сили у всички като мобилизира тяхното поведение. Той обаче предупреждава за нейните отрицателни въздействия, най-основното от които е отсъствието на самоконтрол и контрол.

Проф. Кацаров е категоричен, че влиянието на тълпата върху обществения живот е винаги отрицателно. Като средства за нейното неутрализиране той посочва – превантивната работа срещу сензационните новини в печата, активния спортен живот, създаването на по-голяма вътрешна устойчивост, развиването на самообладанието и не на последно място – материалната осигуреност (1, с. 106).

Масовите събрания се отличават от тълпата с тяхната преднамереност и целенасоченост. Те могат да бъдат религиозни, обществени, политически и др. Тяхното образователно влияние също може да бъде положително или отрицателно.

Основавайки се на техните особености, функции и значение, проф. Кацаров ги анализира от позициите на образованието. Той отговаря на въпроси като: какви задачи поставя всяка от тях пред образованието, училището и обществото; трябва ли училището да ги използва и как като средства за развитие у децата на способност към разумно участие в обществения живот; какво може да направи образованието за разумното насочване и използване на тези обществени форми, като инструменти за социализиране на индивида.

Проф. Кацаров изтъква, че не по-малко силно е влиянието и значението на тези обществени прояви, при които не се осъществява личен контакт между индивидите в дадено общество, но които оказват силно влияние върху всички. Такива са модата, традициите, общественото мнение.

Той формулира следните задачи пред педагогическата наука, във връзка с тяхното влияние: да се определят точно характерът и значението на всяка една от тях; да се проследи техният произход, причини и разпространение; техните положителни и отрицателни страни; обществената им стойност и роля, обществените проблеми, свързани с тях, значението им за образованието и на самото образование върху тях.

Във връзка с последното той поставя следните въпроси: да се изясни по-точно тяхната роля в образованието като преднамерена дейност; какво може и трябва да направи училището, за да използва техните позитивни страни и да се бори резултатно с техните вредни явления; какво може и трябва да направи обществото за тяхното резултатно използване като социален инструмент за образователно въздействие (1, с. 108).

Между обществените страни на образованието посочва **продължаването на образованието** под раз-

лични форми. Образованието според него трябва да бъде процес, който не прекъсва през целия живот, както под форма на образователно въздействие от страна на другите, така и под формата на самообразование. И в тези му форми то трябва да бъде подпомагано и улеснявано от обществото с всички средства.

Непрекъснатостта и напредъкът на живота изискват непрекъснатост и в образованието. Проф. Кацаров поставя **образованието** на възрастните като важен обществен проблем. Това, което обикновено наричаме задължително образование, за младите трябва да бъде продължено колкото се може повече чрез различните форми на следучилищното, свободното и допълнителното образование (1, с. 115).

В насока на всеобхватността на образованието неговите обществени страни се проявяват в грижи за всички категории деца и възрастни, без изключение.

Исходните принципи за това, според проф. Кацаров са:

– разумно организираното общество трябва да търси да получи от всекиго не само това, което той може да даде чрез своите общи заложи, но преди всичко да използва у всеки специфичните дарования, чрез които той може да се прояви;

– всяко разумно организирано общество трябва да бъде загрижено да подготви ръководен елит, без който то не може да разчита на правилно и разумно ръководство на обществения живот.

Основавайки се на тези принципи, образованието трябва да направи усилия да обхване всички категории деца. Проф. Кацаров се спира на образователните грижи за умствено изостаналите деца, за физически недъгавите, за болните, за емоционално-неустойчивите, за децата с асоциални прояви, занемарените и изоставените деца (1, с. 117). Подробно анализира специалните образователни грижи за надарените деца.

Към какви цели трябва да бъдат насочени усилията според него:

– да се надхвърли училищното схващане на образованието и то да се осъзнае като широк жизнен процес;

– всички обществени форми, институции, организации да бъдат проникнати от образователната идея;

– образованието да се върне към живота, да се засилят по всички пътища и с всички средства връзките му с живота;

– да се внесе възможно най-широко разнообразие във формите и съдържанието на образованието, като при това бъде направено всичко възможно за запазване връзката и единството между тях.

Какво е направено за реализирането на тези цели:

– образованието се осъзнава като една от основните обществени функции и сила, която единствена може да осигури истинско преобразование и траен напредък на човечеството;

– в образованието намират място все по-нови форми и елементи, като гражданско образование, здравно възпитание, трудово обучение;

– в училището намират място все повече извънпрограмни дейности;

– използват се всички средства, за да се даде възможност на възрастните да разширяват непрекъснато образованието си.

ЛИТЕРАТУРА

1. Кацаров, Д. Жизнени и обществени страни на образованието. С., 1943.
2. Кацаров, Д. Теория на образованието. С., 1947.

**EDICATION AND ITS CHARACTERISTICS IN PROF. D. KATCAROV
PEDAGOGICAL CEREDJIVE WORK**

Venka Kouteva

Summary

The author consider the importance and Social aspects of education.
Analyse its functions for socialization.